

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In quo hæreses & mores Pelagij contra naturæ humanæ sanitatem, ægritudinem & medicinam ex S. Augustino recensentur ac refutantur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

3. De viribus liberi arbitrij quibus omnes motus animi bonos ac malos compesceret suo nutu & moderaretur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13650

tatem atque actionem nominaverat, mox eodem loco non peccandi possibilitatem, dicit: *Cum dicimus hominem esse sine peccato, confessione possibilitatis acceptæ, laudamus Deum qui nobis hoc posse largitus est. Ex quibus omnibus manifestum esse arbitror, quanto conatu Pelagiani naturalem illam boni malique capacitatem ac possibilitatem sive indifferentiam ad bonum ac malum, in qua liberum arbitrium conditum fuerat, stabilire etiam post hominis lapsum, tuerique niterentur: ut si illam internam liberæ facultatis integritatem illam perditam defendi posset salus hominis non minus post peccatum quam ante à flexu voluntatis humanæ & volendi fonte, ut Prosper loquitur, suspenderetur. Hoc est enim quod Pelagius velut errorem impexit Augustino, quasi docuisset: Sic hominem factum, ut de iustitia quidem posset in peccatum ire & de peccato ad iustitiam (eadem illâ libertate) redire non posset. Hoc est quod dici volebant negantesque vehementer arguebant: Ex vi liberi arbitrij, tam possibile esse mortalibus nitere splendore virtutum quam soribus horrere vitiorum. Hoc est quod uno ore omnes consonabant: Liberum arbitrium & post peccata tam plenum est quam fuit ante peccata. Huc omnes illas scripturas magno studio congregabant, quæ possibilitatis illius naturalis sive libertatis flexum ad bonum exigebant, & flexumque arguebant: Aut facite arborem bonam & fructum eius bonum, aut facite arborem malam & fructum eius malum. Et iterum: Si mihi non vultis credere, operibus credite. Et: Quoties volui congregare filios tuos sicut gallina pullos suos sub alas, & noluisti? Et: Si volueritis & audieritis me, quæ bona sunt terra comedetis; Si nolueritis & non audieritis, gladius vos comedet. Et: Deus ab initio constituit hominem & reli-*

Apud Aug. lib. de grat. Christi. 4.

Lib. de ingr. c. 6. Lib. de nat. & gratia c. 23.

Lib. 2. operum imperf. f. 292.

Lib. 1. operum imperf. cont. Jul. fol. 131.

Ibid. f. 133.

Ibid. & lib. 4. ad Bonif. c. 2.

*A*quit enim in manu consilij sui. Per quas & similes Scripturas illam boni possibilitatem, quæ conveniebatur, vel integram perditam colligebant, vel stolidè ab exhortante, jubenteque conveniri. Ecce, inquit Pelagius, ubi velle videmus & nolle eligere & resistere, ubi non vis natura, hoc est determinatio aliqua quasi naturalis ad alteram sive boni sive mali partem ad quam arbitrium est indifferens, sed libertas intelligitur voluntatis.

Lib. de prof. inf. c. 19. Et Pelag. Epist. ad Demet.

Ibid. infra

*B*Neque vero hæc solum de causa inamissibilem illam boni malique potestatem attruebant, quod eam ad primigeniam naturam humanæ dignitatem, qua natura rationalis est, spectare crederent, sed etiam quod alioquin nulla esset possent vel bona vel mala merita; neque iustitiæ divinæ æquitatem defendi posse judicarent: Hinc, inquit Pelagius, etiam quique laudem merentur, hinc præmium. Nec esset omnino virtus ulla in bono perseverantis, si is ad malum transire non potuisset. Et quod superius allegavimus ex Iuliano: *Tota ergo divini plenitudo iudicij tam unctum habet negotium cum hac libertate hominum, videlicet cum ista indifferentia contrarietatis ad bonum & malum, ut harum qui unam agnoverit, ambas noverit. Sic igitur & libertas humani custodiatur arbitrij, videlicet ad bonum & malum, quemadmodum divina æquitas custodit. Unde sit ut harum unam qui violaverit, ambas violet &c.* Hinc omnem præcepti æquitatem tolli penitus credebant, omnem auferri exhortationis instantiam, nisi esset in homine talis arbitrij indifferentia ad bonum & malum. Qua de re alibi plura dicturi sumus, quando causas propalabimus, cur Dei gratiam, quæ liberat arbitrium nostrum & facit nos operari bonum, tanto horrore averfarentur.

Epist. ad Demetriad.

Lib. 1. operum imperf. f. 120.

De viribus liberi arbitrij quibus omnes motus animi bonos ac malos compesceret suo nutu, & moderaretur.

CAPVT TERTIVM.

IAM de viribus concreatæ libertatis videamus. Quæ quoniam, ut supra vidimus, eadem est in omnibus hominibus sive stantibus sive lapsis in sensu Pelagianorum, quidquid de unis dictum fuerit, idem omnino de alteris intelligendum est. Nullum enim in ijs quæ hominis naturam atque imaginem Dei naturalem spectant discrimen agnoscunt. Sentiebant ergo Pelagiani uno omnes consensu, tantas esse vires in hac naturali libertate, bonique ac mali possibilitate constitutas, ut quæcunque tandem à rebus sive extrinsecus irruentibus, sive intrinsecus se commoventibus vel cogitationes phantasique

*A*moverentur vel animi desideria motusque cie- rentur, quidquid tandem sive homines sive Angeli sive Dæmones, adeoque Spiritus ipse Sanctus suaderet atque suggereret, quicumque vel pietatis vel iniquitatis motus inciderent, quibuscunque passionum bonarum anris animus propelleretur vel malorum fluctibus procellisque turbaretur, nihil de suo imperij principatu domina illa libertas amitteret; sed plenissima discernendi potestate penes vim rationis ac voluntatis permanente, sola fieret ad malum bonumque suasio ac provocatio, nutus verò probandi vel improbandi, utendi & repellendi, in illa naturalis indifferentiæ libertate ac

tate ac naturali possibilitate peristeret. Hanc esse mentem eorum de primi hominis, imo etiam de lapsorum hominum libertate plenissime & Augustinus & eorum ipsorum scripta testantur. Et quidem quanta liberrimi illius naturae potestas fuerit supra omnes animi motus atque passiones quae ad terrena provocarent, audite fidelissimum doctrinae Pelagianae testem Augustinum: *Tantum dicunt valentem (humanam naturam) ut suis viribus in origine sua creationis acceptis, possit per liberum arbitrium nihil ulterius adiuvante illius gratia quae creavit, domare & extingueret omnes cupiditates tentationesque superare.* Nec dissidentur sane huius testimonij veritatem Pelagiani: *Sufficit, inquit Iulianus, homo ingentis sibi moribus dare leges.* Et paulo ante de ipso & Pelagianis omnibus Augustinus: *Ideo homines acutissimi, non modicum, non genus, sed excessum voluptatis (hoc est concupiscentiae) arguitis & exprobandum concessis obsecras: quia enim nostis, ut dicitur intra concessus fines animi potestate posse retineri.* Cui consonat quod praecaciter eidem Augustino insultado dicit Iulianus *cum mereri, tantum esse libidinis vires, ut eam ratio regere ac frenare non possit, significans huiusmodi impulsus quantumlibet violentos naturalis illius possibilitatis nutu humanaeque libertate rationis posse frenari.* Vnde alibi Augustinus: *Non viribus nostrae voluntatis, ut putas dicit (concupiscentiae) obstitimus nisi divinitus adiuvetur.* Neque vires istas libertatis in solis dumtaxat nudisque animi motibus coercendis, nutuque suo superandis sufficere arbitrantur: etiam in gravissimis corporis doloribus perferendis, dummodo illa nollet cedere, aut sese dedere vincendisque praedicabant: *Possibilis, ait Iulianus, est ad hoc solum excubans ne homo vel in peccatum a quoquam impellatur vel a peccato abstrahatur voluntate captiva, quam non posse capi si dedit ipsa voluerit testatur fortitudo, cuius laeteri in contemptu dolorum & per Gentiles & per Christianos assidue claruerunt.* Ex quibus satiatissime constat nullos sive dolores sive passiones animi, quae corporum dolores solent eruciatusque comitari, posse, autoribus Pelagianis imperium illius naturalis possibilitatis infringere, aut ad alteram partem, quasi captiva voluntate rapere aut inclinare. Quod non minus exerte Pela-

gius inculcat: *Duo sunt ex omnibus vitiis quae maxime homines decipiunt, gula, scilicet, & libidinis, quae deponere codificius est, quo eis uti dulcius. Et tamen haec vicia tam molesta, tamque delectatione sui periculosa, ita a multis calcari vidimus, ut tota aetate virgines manserint in summa abstinentia.* Et ut vires illius ingentis possibilitatis agnosceremus, *Da, inquit, tantam in ceteris magnitudinem animi, & vide quid non possis efficere. Sed nos, pro pudor! quadam delectatione peccati cum in quibusdam ostendimus quandam vim naturam, in alijs omnino torpescimus.* Et clarius paulo superius contra querelas difficultatum: *Opusam temeritatem duplici ignorantia accusamus Deum scientia ut videatur nescire quod fecit, nescire quod insit, quasi oblitus fragilitatis naturae, cuius autor ipse est, impulerit homini mandata quae ferre non possit.* Et ut nihil dubitationis de naturalis illius possibilitatis facultate remaneret: *Nemo magis novit mensuram virtutum nostrarum quam qui ipsas vires nobis dedit. Nec quisquam melius, quantum possumus, intelligit, quam qui ipsam virtutem, qua possit donavit, largiendo videlicet tantae potestatis naturam ac libertatem.*

Ceterum quid de potestate libertatis in passionibus quae ad terrena incitant frenandis asserbant, idem omnino fieri intelligebant in ijs quae nos ad bona & caelestia capienda provocabant. Eandem enim omnino in omnibus coercendis animi naturalem possibilitatem esse statuebant, nam hinc est quod Pelagianorum omnium vox erat: *Hominem opus Dei defendimus, nec ex illius potentia vel in malum vel in bonum invitum aliquem cogi.* Et iterum illa omnium clarissima, quam iam reddidimus apud Iulianum: *Possibilis est ad hoc solum excubans ne homo vel in peccatum a quoquam impellatur (nempe per concupiscentiam) vel a peccato abstrahatur (per ullos immisos bonos animi motus) voluntate captiva: quam non posse capi, si dedit ipsa voluerit testatur fortitudo.* Quid evidentius dici potest de illa possibilitate in utramque partem supra omnes sive bonos sive malos animi motus qui ad allicendum extorquendumve voluntatis nutum seerviunt aut blandiuntur? Sic enim trahi in alteram partem ut quasi in illam captivata voluntas inclinetur, fieri non posse discretissime confitetur.

Indeliberatos animi Motus bonos ac malos salva manente libertate admittunt Pelagiani.

CAPVT QVARTVM.

NAM huiusmodi etiam bonos motus ac desideria in animu incidere posse, nulla erat omnino apud Pelagianos disceptatio. Hinc est enim quod Iulianus admittit amorem boni quem homo sine libertatis possibilitate concepit, etiam a Spiritu Sancti inspiratione magis inflammari:

Ad eam, inquit, magnitudinem atque pulchritudinem studijs procedit ac meritis, ut generosum eius ignem gratia Spiritus Sancti accipiat venturare. Hoc est ut Beda exponit, sicut lucentem ignem ventus spirando iuvat ut amplius ardeat, & magis magisque flammescat. Sed ne quis suspicaretur aliquid per hoc naturali isti animi

Epist. 95. initio

Lib. contra Iul. c. ult.

Lib. 5. cont. Iul. c. 16.

Lib. 3. cont. Iul. c. ult.

Lib. 1. operis imperf. cont. Iul. fol. 105.

Ibid. f. 121.

Epist. ad Demetriad.

Ibid. infra

Ibid.

Ibid. supra

Lib. 1. ad Bonif. c. 18.

Lib. 1. operis imperf.

fol. 105.

fol. 103.

Iul. lib. quem scripsit de amoris apud Be. cum id canitica.

